

3 Віцепрем'єр-міністр — міністр цифрової трансформації Михайло Федоров про те, якою він бачить Україну після нашої перемоги

4 На Черкащині збільшують вирощування кавунів та інших баштаних культур, а також овочів борщового набору

5 На Сумщині відбувся традиційний всеукраїнський науково-практичний семінар з розвитку коноплярства

УРЯДОВИЙ КУР'ЄР

СЕРЕДА, 30 СЕРПНЯ 2023 РОКУ

ЦІНА ДОГОВІРНА

№174 (7572)

ЦИТАТА ДНЯ

ВОЛОДИМИР ЗЕЛЕНСЬКИЙ:

«Немає таких слів, щоб описати повністю ту силу, велич і самопожертву героя, щоб тільки його народ зберіг волю та здобув перемогу».

Глава держави у День пам'яті захисників України ушанував воїнів, полеглих у російсько-українській війні

«Ти як? Повертаємось до школи!»

ІНІЦІАТИВА. Міністерство освіти і науки України спільно із Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Ти як?», яку ініціювала перша леді України Олена Зеленська, і Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ) в Україні розробили урок «Ти як? Повертаємось до школи!» до початку нового 2023—2024 навчального року. Урок про підтримку та важливість психічного здоров'я укладено для двох вікових категорій учнівства, а саме для 1—6 та 7—11 класів, повідомляє пресслужба відомства.

Із початком нового навчального року збільшиться кількість навантаження на дітей. До стресу, який спричинила війна, додається необхідність взаємодіяти з однолітками та вчителями, адаптуватися до навчання в нових форматах та умовах, знаходити спільну мову з батьками та опікунами. Усе це потребуватиме від школярів додаткових зусиль і може стати ще одним джерелом страхів, невпевненості в собі та переживань.

Запропонований урок «Ти як? Повертаємось до школи!» навчить дітей кількох технік саморегуляції, щоб подолати страх чи тривожність, заспокоїтися, розслабитися й підтримати себе під час навчання і в позашкільному житті.

ЦИФРА ДНЯ

1 млрд куб. м можуть становити запаси блакитного палива на новому родовищі газу, яке днями відкрило Укргазвидобування

Уряд виконує всі взяті на себе зобов'язання

ЗАСІДАННЯ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ. Прем'єр-міністр Денис Шмигаль розповів, як реалізують соціальні програми, проекти, що допомагають бізнесу розвиватися, а країні — відновлюватися

Вічна пам'ять і слава героям

ВДЯЧНІ. Харківщина вшанувала своїх захисників — військових, правоохоронців і волонтерів

Віктор КОЗОРІЗ,
«Урядовий кур'єр»

У День Незалежності України та напередодні на Харківщині пройшли заходи з ушанування військовослужбовців ЗСУ, правоохоронців, волонтерів, працівників органів державної влади і міс-

цевого самоврядування та інших осіб, які роблять вагомий внесок у захист територіальної цілісності нашої держави.

Одним з найпомітніших заходів стало урочисте вшанування військовослужбовців 113 окремої бригади територіальної оборони, яка має харківську прописку.

За самовіддану службу, сумлінне ставлення до службових обов'язків та високий професіоналізм 19 бійців цієї бригади отримали подяки Харківської обласної військової адміністрації. Під час зустрічі з військовослужбовцями підрозділу начальник ОВА Олег Синегубов та його заступник

Роман Семенука подякували їм за тяжку щоденну роботу, яка дає змогу жителям Харківщини працювати над відновленням, планувати своє майбутнє і наближати перемогу. Військовослужбовці 113 ОБрТрО отримали медалі «За оборону міста-героя Харкова», почесні грамоти Харківської місь-

кої ради та подяки міського голови Ігоря Терехова.

Командир бригади полковник Євген Задорожний від особового складу свого підрозділу вручив почесні відзнаки тим, хто у найважчі часи підтримував і досі підтримує бійців духовно і матеріально.

КУРСИ ВАЛЮТ/БАНКІВСЬКІ МЕТАЛИ

встановлені Національним банком України на 30 серпня 2023 року

USD 36.5686
за 1 долар США

EUR 39.516
за 1 євро

PLN 8.8392 / AU 70113.71
за 1 злотий

AG 885.57
за 1 трийську унцію

PT 35611.97

PD 45159.66

НОВИНИ ТА КОМЕНТАРІ

Уряд виконує всі взяті на себе зобов'язання

Оксана МАЛОЛІТКОВА,
«Урядовий кур'єр»

Учора в Україні була сумна дата — День пам'яті захисників і захисниць, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України. Тому промову перед черговим засіданням уряду Прем'єр-міністр Денис Шмигаль почав з таких слів: «Згадаємо їхні імена, їхній подвиг, їхню хоробрість. Схиляємося перед їхнім героїзмом і зробимо все, щоб самопожертва наших воїнів ніколи не була забута. Наш спільний обов'язок — побудувати Україну, гідну пам'яті Героїв. Вшануємо їхню пам'ять хвилиною мовчання».

Пріоритети
у фінансуванні

Денис Шмигаль зазначив, що уряд робить усе, щоб Україна перемагала і змінювалася.

«Виконуємо взяті на себе соціальні зобов'язання. У серпні держава виплатила пенсій майже на 58 мільярдів гривень. Фінансуємо житлову субсидію, втілюємо проект з оформ-

лення цієї допомоги в один клік через «Дію» і портал Пенсійного фонду.

Продовжуємо відбудову. За програмою «ЄВідновлення» погодили виплату майже 838 мільйонів гривень за пошкоджене житло, почали приймати заявки від українців, чий оселі цілком зруйновано.

У межах програми пільгового іпотечного кредитування «ЄОселя» вже понад 2,6 тисячі українських родин отримали кредити на житло. Це переважно військовослужбовці, педагоги, медики», — цитує слова очільника уряду департамент комунікацій Секретаріату Кабміну.

Прем'єр-міністр додав, що держава робить ставку на малий і середній бізнес як локомотив відбудови та розвитку. Так, у межах програми «єРобота» вже видано мікрогрантів на 1,7 мільярда гривень на власну справу та 2,6 мільярда гривень — на розвиток переробних підприємств. Доступні кредити за програмою «5—7—9%» дають бізнесу обігові кошти, дають змогу інвестувати й розвиватися. Від початку повномасштабної війни 137 мільярдів гривень отрима-

ли майже 36 тисяч бізнесів у всій країні.

Прем'єр зазначив, що безпрецедентне фінансування уряд надав на швидке відновлення. Це понад 43 мільярди гривень з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії.

«Це кошти на терміновий ремонт енергетичних об'єктів до початку опалювального сезону, підтримку громад, які постраждали від російських терактів, будівництво водогонів на Дніпропетровщині, на школи, лікарні, укриття і багато інших об'єктів, які потребують відновлення», — уточнив він.

Про регіональну
політику і
донорську кров

Кабінет Міністрів проводить чітку політику солідарності із громадами та регіонами. Уряд дає ресурс і вимагає його ефективного використання. Цього року в регіони спрямовано вже понад 118 мільярдів гривень державних дотацій та субвенцій на відбудову, освіту, соціальну підтримку.

Додатково урядовці ухвалили важливу поста-

нову про перерозподіл субвенції в розмірі 1,7 мільярда гривень на реалізацію проектів відновлення в регіонах. Це кошти Європейського інвестиційного банку, які підуть на підконтрольній Україні території в бюджети міських, сільських і селищних громад.

Коментуючи цю постанову, Денис Шмигаль подякував усім партнерам, які допомагають Україні фінансово. Завдяки цій солідарності є змога фінансувати всі державні витрати.

«Цього року вже надійшло майже 30 мільярдів доларів. Лідери підтримки: Європейський Союз, Сполучені Штати Америки, Світовий банк та Міжнародний валютний фонд. Але для України цінний будь-який внесок у нашу стійкість та перемогу», — зауважив Прем'єр і ще раз подякував усім партнерам України за підтримку.

Ухвалено постанову «Про затвердження Порядку ввезення на територію України донорської крові та компонентів крові на період дії воєнного стану або при виникненні надзвичайних ситуацій», яка передбачає, що в разі

нагальної потреби в надзвичайних ситуаціях кров та її компоненти можна завозити в Україну з-за кордону.

У Міністерстві охорони здоров'я впевнені, що це дасть змогу в критичні моменти запобігти можливому дефіциту донорської крові та її компонентів. Кров і її компоненти постачатимуть в Україну як гуманітарну допомогу. Відповідальним за її отримання визначено Український центр транспланткоординації, який виконує функції Національного трансфузіологічного центру.

За даними МОЗ, із початку війни потреба в донорській крові та її компонентах в Україні зросла на понад 40%. Збільшення інтенсивності бойових дій на фронті, щоденні обстріли ворогом мирних міст призводять до істотного зростання потреб крові, яка критично необхідна для порятунку військових і цивільних українців. Наразі держава на 100% забезпечена донорською кров'ю за рахунок регулярних донацій небайдужих українців. Однак медична система має бути готовою до будь-

яких надзвичайних ситуацій і терористичних актів рф.

«Уже 18 місяців Україна перебуває в умовах повномасштабної війни. Потреба в донорській крові, як завжди, актуальна. Дякую всім, хто оперативно відгукується на заклик здати кров, коли трапляються надзвичайні ситуації. Ще більше дякую всім, хто донатить регулярно і зробив це своєю корисною звичкою. Усі ви робите величезний внесок в нашу спільну велику перемогу. Завдяки цій єдності досі нам вдається забезпечити потребу у крові та її компонентах. Однак ми всі бачимо, на що здатен наш ворог. Тому маємо розглядати всі можливі сценарії.

Ухвалена постанова — превентивний документ у разі загострення ситуації або виникнення надзвичайних обставин. Він передбачає можливість застосування механізму, який дасть змогу запобігти дефіциту крові. Вживаємо всіх заходів, щоб за будь-яких умов система працювала безперебійно», — каже міністр охорони здоров'я Віктор Ляшко.

ЄС має бути готовим прийняти нові країни-члени до 2030 року

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ. У Євросоюзі заговорили про проведення системних реформ, які дадуть змогу влити до своїх лав Україну, Молдову та країни Західних Балкан

Вікторія ВЛАСЕНКО,
«Урядовий кур'єр»

Європейська рада збирається підтримати початок переговорів про вступ до ЄС України і Молдови. Тим часом ЄС має бути готовим прийняти нових членів до 2030 року. Про це у виступі на Міжнародному стратегічному форумі у словенському місті Блед заявив президент Європейської ради Шарль Мішель. Міжнародний стратегічний форум у Бледі проводять щороку з 2006-го під егідою уряду Словенії як платформу для висловлювання думок та поглядів щодо сучасного суспільства та його майбутнього. Цього року форум проходив під гаслом «Солідарність заради глобальної безпеки».

Знадобляться значні кошти і політична мужність

«Війна в Європі — на українській землі — показала, що мир і демократію не можна сприймати як належне. Ця війна не тільки спустошує Україну. Це має глибокий вплив на майбутнє нашого континенту та глобальну безпеку», — сказав у виступі Шарль Мішель, наголосивши, що кризи, з якими стикаються нині європейські країни, «безпрецедентні та пов'язані між собою».

Як приклади таких криз очільник Європейської ради на-

Фото з сайту voxukraine.org

вів пандемію COVID-19, масштабні пожежі в Іспанії та Греції, повені в Німеччині й Бельгії. Окремо він зупинився на реакції ЄС на російське вторгнення в Україну.

«Кремль та багато інших чекали слабкої відповіді розділеної Європи. Проте вони отримали протилежне. Буквально протягом кількох годин 24 лютого ми відповіли санкціями проти росії та постачанням зброї й боєприпасів в Україну. Того дня з'явився інший ЄС: швидкий, рішучий, згуртований», — сказав Шарль Мішель. За його словами, коли путін спробував шантажувати ЄС цінами на газ, європейські країни диверсифікували свої джерела енергії,

позбулися надмірної залежності від російського палива і «відновили альянси зі стратегічними партнерами».

Та чи може ЄС задовольнитися роллю блоку, який може «лише керувати кризами»? Чи він хоче стати глобальним гравцем, «який впливає на майбутнє»? Чи готові європейці змиритися з біполярним конфронтаційним світом чи прагнуть жити в багатополарному світі, заснованому на глобальній співпраці? Шарль Мішель переконаний: щоб бути сильнішим і безпечнішим, ЄС має відповісти на виклик розширення, який постав «і перед ЄС, і перед нашими майбутніми державами-членами».

«Вважаю, що саме так ми тепер повинні називати країни з підтвердженою європейською перспективою: майбутні члени», — заявив президент Європейської ради.

За його словами, торік Єврокомісія надала Україні та Молдові статус країн-кандидатів. І тепер «розширення — це вже не мрія, настав час рухатися вперед». Глава Євроради застеріг, що шлях до ЄС непростий, на майбутні держави-члени і на сам Євросоюз «чекає багато роботи». Проте Брюссель має чітко окреслити «домашнє завдання» для країн-кандидатів і визначити часові рамки його виконання.

«Ми повинні поставити собі чітку мету. Вважаю, що ми повинні бути готові — з обох сторін — до розширення до 2030 року. Це означає, що наступний довгостроковий бюджет ЄС має містити наші спільні цілі. Це амбітно, але необхідно», — заявив Шарль Мішель.

Він повідомив, що питання розширення обговорюватиме на найближчих засіданнях Європейська рада. «Ми будемо підтримувати позицію щодо відкриття переговорів з Україною та Молдовою», — заявив Президент Євроради. Він зазначив, що до того, щоб прийняти до своїх лав нових членів, ЄС повинен провести реформи.

«Будьмо чесними: іноді ми говорили про брак прогресу майбутніх держав-членів, щоб не помічати нашої власної невід-

готовленості. Тепер ми повинні серйозно поглянути на здатність ЄС приймати нових членів», — сказав Шарль Мішель. Він визнав, що інтегрувати нові країни в ЄС буде нелегко і для цього «знадобляться значні кошти». Тому рішення про розширення потребуватиме «політичних реформ і політичної мужності».

Париж запропонує
своє бачення
реформування ЄС

Знаково, що того самого дня про необхідність реформування ЄС задля того, щоб він міг прийняти до своїх лав Україну, Молдову та країни Західних Балкан, говорив президент Франції Еммануель Макрон під час щорічної наради французьких послів у Парижі. Він зазначив, що ЄС має реформуватися, якщо хоче інтегрувати нові країни.

«Помилкою буде вважати, що ми можемо розширюватися без проведення реформ. Можу засвідчити, що Європі досить важко вирішувати питання щодо чутливих тем між 27 членами. Із 32 або 35 членами це не буде легше», — визнав Еммануель Макрон. Президент Франції пообіцяв, що він детально викладе свої думки щодо розширення та реформ ЄС у найближчі місяці та перед виборами в ЄС, які пройдуть у травні наступного року.

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

Віцепрем'єр-міністр – міністр цифрової трансформації Михайло Федоров:

«Мені стане енергії й далі будувати нове для країни»

Фото пресслужби віцепрем'єра

Віцепрем'єр-міністр з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій — міністр цифрової трансформації Михайло Федоров народився 1991 року, за кілька місяців до проголошення Незалежності України — події, яку наближали мільйони українців. Він представник того покоління, яке народилося лише з генетичною пам'яттю про радянський союз. Хоч багатьом із цього покоління пощастило не мати її взагалі. Бо те, як вільно, неупереджено, наполегливо молодь будує нову Україну, дає надію на те, що їй вдалося позбутися тягаря минулого. Символічно, що розмова про майбутнє з наймолодшим у нинішньому уряді міністром відбулася саме 24 серпня. Укрінформ поцікавився у пана Михайла, що для нього означає Незалежність, якою він бачить Україну після нашої перемоги та на що здатна наша молодь, незалежна вже від народження.

Про те, як подолати минуле

— Ви народилися в рік, коли Україна здобула незалежність. Тобто представляєте перше її покоління, яке не застало радянського союзу. Як це відобразилося на вашому поколінні? Що для вас означає незалежність України?

— Я б сказав, що нарешті ми повернулися до нашої незалежності. Із 1991 року до сьогодні ми за неї боремося щодня. Для мене незалежність — це коли ніхто не впливає на наш вектор розвитку як нації. Коли розуміємо, хто ми, яка наша мова і ніхто в нас її не намагається забрати.

Насправді нині пишеться нова історія нашої країни. Ми не просто наздоганяємо світ, а показуємо, що можемо бути героями, створювати нові технології, бути творчими. Зараз читаю книжку Ярослава Грицака «Подолати минуле. Глобальна історія України» і знову фактично проживаю всі етапи розвитку нашої країни, вплив на її історію видатних особистостей — від козаків до поетів. Як ровесник нашої незалежної країни впевнений: від того, що ми робимо нині, залежатиме наше майбутнє. Саме тепер обираємо, ким хочемо бути. Як людина в молодості, яка обирає, чим хоче займатися, який вигляд мати, скільки заробляти, ким себе оточувати. І ось на 32-му році Незалежності наша країна нарешті обрала свій вектор. Думаю, що вже ніколи з цього шляху не зверне. Люди, які народилися в незалежній Україні, повинні зробити все для того, щоб країна обрала велику

мету та опинилася в топі найрозвиненіших країн. Ми цього заслуговуємо.

— Які політичні події чи особистості за період незалежності вплинули на формування вашого світогляду?

— Звичайно, Помаранчева революція і Майдан. Це події, які, мені здається, повернули націю на шлях до світлого майбутнього, об'єднавши українців у цьому устремлінні.

І так, є люди, які мене надихають. Вони не публічні. Але саме вони генерують ту енергію боротьби, яку неможливо знищити. Їхні цінності та сила духу — той фундамент, на який країна спирається на своєму шляху. По суті, це наша ДНК свободи, рішучості, сміливості, яка стає настільки виразною, що нині її бачить весь світ.

— Що ви пам'ятаєте з подій часів Революції Гідності?

— Я тоді жив у Запоріжжі, починав займатися власною справою, був учасником місцевого Євромайдану. Ще на останніх курсах університету долучився до боротьби проти партії регіонів, мера міста, колишнього регіонала. Наша громадська організація була найбільшою в Запоріжжі й дуже активною. Мене навіть з університету хотіли відрахувати через громадську активність. Я тоді багато їздив країною, брав участь в освітніх проєктах від ОБСЄ, НАТО, обмінах студентів. Саме в той період формувалася світогляд та руйнувався вплив пропаганди, в якій ми ще жили з минулого. Для мене це був час активного формування власного розуміння майбутнього, пошуку відповідей на питання, чим займатися і куди та з ким іти далі.

Про перехід з бізнесу в політику

— На той час ви були молодим успішним підприємцем, перед вами відкривалися різні шляхи. Що вас привело в політику?

— Тут є вплив певних обставин. Але мій життєвий шлях так складався, що якби я зараз не був у кріслі міністра, то все одно займався б масштабними цифровими продуктами, які б змінювали світ навколо, — чи для бізнесу, чи для громадян, чи для державних органів. Я й тоді відчував потяг до роботи над продуктами, що змінюють життя хай не мільйонів, але сотень тисяч людей. Скажімо так, я заражений вірусом змін — мені стане енергії й далі будувати щось нове для країни.

Колись ми надихалися історіями країн, яким вдалося зробити технологічний прорив, а

тепер такий прорив робимо ми. У нас для цього достатньо креативу та людей, ми за потреби вміємо об'єднуватися.

Повномасштабна війна показала, що українці здатні багато чого зробити не тільки на полі бою. Світ побачив спроможність нашого бізнесу розвиватися в інших країнах, здатність українців інтегруватися в інше середовище. Загалом ми самодостатня нація, яка може інтегруватися в топкраїн з високим рівнем життя і досягати такого самого рівня.

Нині нас об'єднує боротьба проти росії. Ми обов'язково переможемо, а далі потрібно переходити на більш амбітні цілі. Наприклад, досягти трильйонної економіки або рівня освіти вищого, ніж у Фінляндії чи Сінгапурі. Хотілося б, щоб кожен громадянин міг себе тут реалізувати. І загалом щоб Україна стала найкращим міс-

— Наймолодший міністр в, напевно, наймолодшому уряді країни — якраз про цю зміну покоління? Як вас сприймають колеги старшого віку? Чи не відчуваєте зневажливого ставлення через свій вік?

— Окремі молоді у свої 18 років бувають мудрішими та освіченішими за багатьох старших людей. І водночас зустрічаю людей передпенсійного віку з таким рівнем життєвої енергії, який не відрізняється від моїх тридцятирічних колег. Тому не відчуваю якогось дискомфорту або нерівності через це. Адже вдалося довести й свою особисту ефективність, і спроможність нашої команди.

Припускаю, в майбутньому нові українські уряди будуть ще молодшими, тому що Україна потребуватиме більше енергії для прискореного

розвитку. Тому кожен наступний уряд, вірю, буде швидшим, гнучкішим та динамічнішим і відповідатиме потребам суспільств.

Про основи об'єднання

— Нині уряду, як і загалом владним інституціям, довіряє історично велика частка українців. Як не розгубити цю довіру?

— Під час криз люди зазвичай об'єднуються навколо інституцій, які відповідають за кризовий менеджмент. При цьому уряд і Президент намагаються швидко реагувати на проблеми, що виникають, прогнозувати ці проблеми. Бачу, як за останні півтора року змінився уряд. Він працює інтенсивно, мінімум по два засідання на тиждень, а буває й більше. Постійно ухвалює важливі для країни рішення, в центрі яких — воєнний опір, захист, перемога та людина з її непростими потребами.

Візьміть хоч би виробництво дронів, яке зросло у 100 разів за рік, а до кінця 2023-го, сподіваюся, його буде збільшено у 120 разів. Так можна робити за кожним напрямом, формуючи нові правила гри. Можна об'єднувати людей там, де, здавалося, вони ніколи не об'єднуються.

Нещодавно я наново відкрив для себе слово «кооперація». Від об'єднання сильних людей навколо спільних ідей залежить багато чого. Не важливо, де ця кооперація відбувається, — в бізнесі чи політиці, медицині чи деінде на виробництві. Усе залежить від нас. Нам потрібно про це говорити в медіа, потрібно, щоб про це говорили молоді блогери, щоб це стало темою №1 — формування нової картини майбутнього. Упевнений, вона мотивуватиме наших воїнів, бо вони розумітимуть, за яку країну борються. Треба розповідати, як зростає виробництво, скільки людей повертається, як виріс індекс людського капіталу, що змінилося в системі освіти. Це нас усіх мотивуватиме.

— Ви вважаєте, варто розпочинати дискусії про розвиток України під час такої війни?

— Саме зараз і важливо говорити про наше майбутнє. Як кажуть, мисли глобально — дій локально. Важливо не просто починати такі дискусії про завтра, а водночас бути супер-ефективним сьогодні, ухвалюючи далекоглядні рішення. А ще важливо починати цю розмову з огляду на суспільну та технологічну готовність. Наприклад, ми з нуля підняли military tech, спираючись на вектор до постійного захисту нашої незалежності в майбутньому. Інколи людям здається, що якийсь проєкт не на часі, а потім виявляється, що він впливає на те, як завершиться ця війна.

Нині нам допомагають партнери з усього світу, за Україною стежать. У нас є можливість залучати неймовірні ресурси. Але нам потрібно показувати свою ефективність. Бо партнери допомагають нам за умови, що ми ці ресурси використовуємо з максимальною користю. Для них це, по суті, не просто допомога, а певна соціальна інвестиція. Насправді ми можемо трансформувати багато сфер свого життя ще до закінчення війни.

Звичайно, передовсім ми повинні подбати про те, щоб бути ефективними на полі бою, акумулювати більше зброї, врятувати більше життів, повернути додому більше біженців. Глобально нам потрібна стратегія інтеграції всього суспільства в розбудову нової України.

Плануючи наше майбутнє, потрібно будувати правильну архітектуру головної ідеї, яка б віддаляла нас від радянщини та її сучасного носія — росії й наближала до західного світу, кола заможних країн.

Юлія АБАКУМОВА, Укрінформ

СПОЖИВАЧ

Рожева радість із Золотоноші

УРОЖАЙ-2023. На Черкащині збільшують вирощування кавунів та інших баштаних культур, а також овочів борщового набору

Роман КИРЕЙ,
«Урядовий кур'єр»

Якось у дитинстві мені довелося скуштувати місцевого кавуна з Черкащини. Запам'яталася й назва сорту — вогник. Кармінно-червоний, соковитий, ніжний, до запаморочення солодкий. Його аромат відчуваю й досі як найяскравіший спогад дитинства. Вирощували ті кавуни тоді в Золотоніському та колишньому Чорнобаївському районах.

На жаль, зі збільшенням виробництва цієї ягоди в південних регіонах країни, зокрема на Херсонщині, культивувати баштаних культур, крім гарбузів та кабачків, у Шевченковому краї майже перестали. Кажу «майже», бо окремі ентузіасти цієї справи таки залишилися. Хочеться згадати тут зокрема покійного завідувача літературно-меморіальним музеєм І.С. Нечуя-Левицького у Стеблеві Сергія Хавруся, який не раз пригощав журналістів величезними «херсонськими» кавунами, вирощеними власними руками на своїй присадибній ділянці. Сергій Левкович усе припрошував: «Скуштуйте рожевої радості!» Були й інші любителі, які не цуралися кавунярства. На жаль, ідеться радше про винятки, а не правило.

Змінюючи продовольчі акценти

Проте нині на Черкащині спостерігаємо сплеск баштаництва. Очевидно, пов'язано це не тільки зі шкодою, якої завдали російські окупанти родючим землям Херсонщини, Одещини та інших регіонів, а й зі зміною клімату, зокрема підвищенням температури повітря. Як зауважив недавно начальник військової адміністрації Ігор Табурець, в області нині саджають більше таких культур, як лопух, чорниця, виноград. Борщовий набір збільшився на 10—15%, і саме Черкащина може видавати щороку їх до 350—380 тонн. Аграрії області змінюють продовольчі акценти, щоб максимально забезпечити потреби ринку. Сприяє такій переорієнтації й передбачена державна підтримка від Міністерства аграрної політики та продовольства. Її надають усім, хто береться вирощувати не типові для області плодово-ягідні та овочеві культури, якими раніше повністю забезпечував південь.

Півтори тисячі гектарів земель фермери області віддали під кавуни. Це вдвічі більше, ніж торік. Знайшлися й фахівці з кавунярства. Приміром,

Руслан Кармоліта із Звенигородського району задоволений цьогорічним урожаєм

агроном В'ячеслав Кислицин, працюючи на Херсонщині, в Олешківському районі, набув чималого досвіду у вирощуванні баштаних. Однак окупанти стали на заваді улюбленій справі. Переїхав на Черкащину. На одному із сільгосп підприємств запропонували посаду агронома. Зрозумів, що й тут можна одержувати неабиякі врожаї. Ось тільки потрібно враховувати певні кліматичні особливості. Зокрема різницю нічної та денної температур. Разом з колегами підібрав насіння відповідних гібридів. Засадив ними майже 10 гектарів на площах, де торік вирощували цибулю.

Баштаництво в нових умовах видалося справою непростю. Довелося експериментувати з технологією та сортами. Та й дозрівають ягоди на Черкащині не всі одразу, як на Херсонщині, а тому доводиться збирати урожай вибірково. Однак усі труднощі, впевнений фахівець, тимчасові. Тут можна й треба збирати високі врожаї баштаних культур. Та й першого успіху вже досягнуто. Хоч урожайність поки що далеко не найвища, ягоди нині видалися на славу. За попередніми оцінками, їх уродило майже 500 тонн. Потроху відвантажують у торговельну мережу. Мають де й зберігати вирощене. Щоб плоди доїхали до споживачів свіжими, температуру у сховищі підтримують не вище за 14 градусів.

«Змінюватимемо схеми висаджування, можливо,

окремі площі засіватимемо насінням просто у ґрунт, а на інших будуть саджанці. На частині посівів застосуємо краплинне зрошення, — ділиться планами агроном. — Є в арсеналі ще чимало ідей, які можна застосувати».

Соковиті, екологічно чисті

Як вважає директор фермерського господарства із села Хрущівка Дмитро Соломаха, через окупацію, трагедію на Каховській ГЕС та інші несприятливі чинники, нині втрачається культура вирощування овочів і баштаних, зокрема кавунів. Важко буде відновити обсяги на землях Одещини, як і налагодити на інших землях, зокрема й на Черкащині. Однак завдяки наполегливості та професійності черкаських аграріїв перші кроки в цьому напрямі на Золотоніщині дають надію на власні овочі й баштаних культур. Перший урожай соковитих уже одержали й у Хрущівці, що додає оптимізму місцевим аграріям. Думками про розвиток галузі фахівець поділився на одному з інтернет-сайтів.

Однак інший господар — Руслан Кармоліта із Звенигородського району, який узявся вирощувати кавуни, дині, перці, баклажани, — впевнений в успіху. Перший урожай його дуже порадував: кавуни виростили великі, соковиті, солодкі, від 7 до понад 21 кілограма, та й ні-

трати в них не перевищують найжорсткіших стандартів, що засвідчила лабораторна перевірка.

Розпочавши із дружиною сімейний бізнес, партнери постійно навчаються, де тільки можуть, запозичують передовий досвід. Хоч і має Руслан вищу освіту, як і його дружина Леся Миронок, не цурається спілкування з визнаними фахівцями. Враховують стан ґрунтів під городиню, підживлюють рослини необхідними добривами. Насіння пророщують у теплицях. Під час вегетації стежать, щоб стебла були здоровими й міцними, борються із захворюваннями та шкідниками, видаляють надлишкові плоди, щоб решта краще розвивалася. Основами ж технології вирощування херсонських кавунів допоміг оволодіти Раміль із Туреччини, з яким спілкувалися в Херсоні.

І хоч поки що сім'я вирощує городину всього на двох гектарах, мріє значно розширити площі, щоб і на Черкащині було в достатку своїх соковитих кавунів, духмяних динь, баклажанів і ще багато того, що дає дбайливо доглянута грядка.

На ланах Черкащини цього року порівняно з попереднім збільшили площі під городиню на 22%. Нині її вирощують на 23 тисячах гектарів. У наступні роки, вважають фахівці, цілком можливо значно збільшити обсяги виробництва городини загалом і баштаних культур зокрема.

ДОКУМЕНТИ

УКАЗИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

Про звільнення О. Поклада з посади начальника Департаменту контррозвідки Служби безпеки України

Звільнити ПОКЛАДА Олександра Валентиновича з посади начальника Департаменту контррозвідки Служби безпеки України.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
23 серпня 2023 року
№509/2023

Про призначення О. Поклада заступником Голови Служби безпеки України

Призначити ПОКЛАДА Олександра Валентиновича заступником Голови Служби безпеки України.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
23 серпня 2023 року
№510/2023

Про призначення О. Пеліна начальником Управління Служби безпеки України в Запорізькій області

Призначити ПЕЛІНА Олександра Миколайовича начальником Управління Служби безпеки України в Запорізькій області.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
23 серпня 2023 року
№511/2023

Про внесення зміни до додатка № 1 до Указу Президента України від 5 травня 2020 року № 166/2020

1. Внести до додатка № 1 до Указу Президента України від 5 травня 2020 року № 166/2020 «Про переліки посад, що підлягають заміщенню особами вищого офіцерського (начальницького) складу, та граничних військових і спеціальних звань за цими посадами» (зі змінами, внесеними Указами від 13 жовтня 2020 року № 431/2020, від 28 грудня 2021 року № 683/2021, від 16 березня 2022 року № 142/2022, від 19 березня 2022 року № 150/2022 та від 13 лютого 2023 року № 76/2023) таку зміну:

розділ «Генеральний штаб Збройних Сил України» після позиції «Начальник Головного управління логістики» доповнити позицією такого змісту:

«Начальник Головного управління ракетних військ і артилерії та безпілотних систем» генерал-майор».

2. Цей Указ набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ

м. Київ
23 серпня 2023 року
№512/2023

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА
від 23 серпня 2023 р. № 905
Київ

Про вихід з Угоди про взаємне визнання прав на відшкодування шкоди, заподіяної працівникам каліцтвом, професійним захворюванням чи іншим ушкодженням здоров'я, що пов'язане з виконанням ними трудових обов'язків

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Вийти з Угоди про взаємне визнання прав на відшкодування шкоди, заподіяної працівникам каліцтвом, професійним захворюванням чи іншим ушкодженням здоров'я, що пов'язане з виконанням ними трудових обов'язків, вчиненої 9 вересня 1994 р. в м. Москві.

2. Міністерству закордонних справ в установленому порядку повідомити депозитарію про вихід з Угоди, зазначеної в пункті 1 цієї постанови.

Прем'єр-міністр України Д. ШМИГАЛЬ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА
від 25 серпня 2023 р. № 908
Київ

Про внесення зміни до Порядку тримання військовополонених

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

Внести зміну до Порядку тримання військовополонених, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2022 р. № 413 (Офіційний вісник України, 2022 р., № 31, ст. 1649), доповнивши його пунктом 10¹ такого змісту:

«10¹. У період воєнного стану в Україні та протягом двох років після його припинення чи скасування табори для тримання військовополонених виконують функції виправних колоній щодо військовополонених, засуджених до позбавлення волі на певний строк або до довічного позбавлення волі.

Засуджені військовополонені тримаються окремо від інших військовополонених. Засуджені військовополонені тримаються відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.»

Прем'єр-міністр України Д. ШМИГАЛЬ

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА
від 25 серпня 2023 р. № 914
Київ

Про внесення зміни до пункту 1⁶⁶ постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 1999 р. № 1228

Кабінет Міністрів України **постановляє:**

Внести зміну до пункту 1⁶⁶ постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 1999 р. № 1228 «Про надання суб'єктам господарювання повноважень на право здійснення експорту, імпорту товарів військового призначення та товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю» (Офіційний вісник України, 1999 р., № 28, ст. 1412; 2022 р., № 50, ст. 2837), замінивши слова і цифру «імпорту товарів військового призначення для потреб власного виробництва за позиціями ML6.a» словами і цифрами «імпорту товарів військового призначення для потреб власного виробництва за позиціями ML6.a, ML13.a.1».

Прем'єр-міністр України Д. ШМИГАЛЬ

АГРОПЕРСПЕКТИВА

Hemp Fest і відновлення України

ПРІОРИТЕТ. На Сумщині відбувся традиційний всеукраїнський науково-практичний семінар з розвитку коноплярства, який підтвердив стратегічне значення культури у відродженні національної економіки

Олександр ВЕРТІЛЬ,
«Урядовий кур'єр»

Однією з яскравих аграрних візитівок Сумщини тривалий час залишаються коноплі. Саме тут, на Слобожанщині, їх почали культивувати одними з перших в Україні, а нині значною мірою завдяки традиційному Hemp Fest, що щороку проходить на базі Інституту сільськогосподарства Північного Сходу НААН в селі Сад під Сумами, лідирують серед областей, здобувши світове визнання за наукові розробки.

Інститут має ліцензію на вирощування посівних конопель. Цього року площі під насінницькими посівами розширили до 80 гектарів і вже отримали замовлення більш як на 100 тонн високоякісного насіння нового сорту «софія». Водночас науковці розробили сучасні оптимізовані екологічно орієнтовані сортові технології вирощування культури, які використовують в Україні та багатьох інших країнах.

Маркер економічної відбудови

Нині на території регіону функціонують дві великі наукові установи, які задають виробничий тон у галузі: Інститут луб'яних культур НААН у Глухові — єдина в Україні спеціалізована наукова установа, де займаються селекцією конопель, та вищезгадуваний інститут.

Під коноплі в області останніми роками відводять від 290 до 310 гектарів, налагоджено насінництво, створено міцну переробну базу, що слугує надійним фундаментом її економічної ефективності. Як і торік, в умовах воєнного стану в семінарі взяли участь представники столиці й 13 областей: Одеської, Харківської, Рівненської, Житомирської, Черкаської, Чернівківської та інших. Не тільки виробники та переробники, а й представники малого, середнього і великого бізнесу. Стосовно останніх, то це наочний приклад, що коноплі неухильно торують економічну дорогу на нинішній ринок, слугують істотним фінансовим важелем, за допомогою якого можна і потрібно відновлювати національну економіку.

Для Сумщини як прикордонного регіону це особливо важливо, адже за останні місяці частина місцевого бізнесу, зокрема великого, з відомих причин повністю або частково перемістила свою діяльність до більш безпечних регіонів країни. А як бути економіці області? Чекати занепаду?

Аж ніяк. Саме коноплі як перспективна культура мають бодай частково заповнити спорожнілі промислові ніші, стати сучасним маркером економічного відновлення. Адже запуск нових підприємств, переробних ліній тощо неодмінно передбачає створення додаткових робочих місць, відрахування до бюджетів різних рівнів, Пенсійного фонду тощо, а назагал — відродження місцевих територій, підтримку об'єктів інфраструктури, інші переваги, ціна яких у важких воєнних умовах неімовірно зростає.

Конопляний тандем Кабанців

Ці аргументи цілковито підтримує і поділяє директор Інституту сільськогосподарства Північного

Представниця ТОВ «Сумикамволь» Тетяна Мойсеєнко демонструє вироби з використанням конопель, які випускає підприємство

го Сходу НААН доктор сільськогосподарських наук Віктор Кабанець, який очолює науковий заклад більш як 10 років. До цього працював у Сумському національному аграрному університеті, директором Інституту луб'яних культур НААН, де також активно культивував коноплі, захистивши спочатку кандидатську, а нещодавно докторську дисертації саме на цій культурі. Батьковою науковою дорогою пішов син Віталій, нині завідувач відділу селекції та насінництва інституту, тема кандидатської дисертації якого також, умовно кажучи, конопляна.

Саме родині Кабанців належить ідея започаткувати Hemp Fest, до практичної реалізації якої долучилися дружина Віталія Лариса, її сестра Тетяна Осадча, начальник відділу культури Дубов'язівської ОТГ на Конотопщині: свого часу гуртом розробляли перші сценарії, популяризували захід, залучаючи нових учасників. Упродовж шести років за активної підтримки колективу інституту семінар-фестиваль значно розширив тематичні й географічні обрії й нині він в почесному переліку значущих заходів на Сумщині.

Один зі знакових практичних результатів — новий сорт конопель «софія», виведений у Саду,

над яким працювали Віктор і Віталій Кабанці, молодший науковий співробітник відділу селекції та насінництва інституту Віктор Півторайко. А назвали його так на честь однієї з наймолодших представниць третього покоління династії Кабанців — онучки і доньки Софії, якій нині дев'ять років. І хтозна, як у майбутньому складуться справи на дослідних полях у тата, дідуся та їхніх колег, адже у дівчинки є молодша сестричка Катруся.

Як наголошує директор департаменту агропромислового розвитку Сумської ОДА Олександр Маслак, так інститут у Саду став масштабним науково-дослідним і практичним майданчиком для всіх, хто цінує й розуміє значення конопель у повсякденні. Порівняно з першими фестивалями та семінарами цьогорічний виокремлювався географічним розмаїттям і участю представників не лише малого та середнього, а й великого бізнесу, що стало економічним індикатором уваги до цієї культури.

Від теорії до практики

Триденний семінар передбачав різнопланову програму для учас-

ників, завдяки чому вони в комплексі ознайомилися з набутками сільських коноплярів. Зокрема, на трьох локаціях йшлося насамперед про коноплярство в умовах війни та відбудови України, аспекти діяльності науково-дослідницьких центрів і контролюючих органів, асоціацій та інших об'єднань, переробне обладнання, медичний напрям, продукти переробки стебла і зерна.

Під час практичної частини «Посівні коноплі — від сівби до переробки» учасники побували на доглянутих плантаціях, де господарі провели тематичні майстер-класи.

Звісно, це не означає, що в конопляному секторі без проблем — вони є, і доволі значні. Одна з них стосується нестачі законодавства, яке б чітко регулювало і класифікувало ненаркотичні коноплі. Це активізувало б розвиток галузі, відкривши перед аграріями ширші перспективи і можливості.

Про смаки не сперечаються. Якщо смачно

Галузі застосування конопель за останні роки настільки розширилися, що простіше назвати ті, де їх немає. А наочним прикладом під час семінару слугувала виставка-продаж виробів, харчових продуктів, напоїв тощо з коноплями.

Представники ТОВ «Сумикамволь» пропонували полотно неткане з волокон (конопле-пон) різної щільності, катонізоване волокно (котонін), трикотажну, ткацьку та акрилову пряжу, шкарпетки, гетри, подушки, матраци, килимки тощо. Виробники харчової продукції — халву, печиво, батончики, хлібці, цукерки, олію, борошно, насіння... Випало дегустувати навіть конопляне молоко та смузі з банановим, шоколадним та апельсиновим наповнювачами.

Таки справді про смаки не сперечаються, адже запропоновані найдки і напої смачні й до того ж надзвичайно корисні.

І красиве, і корисне, і потрібне

Як наголошують учасники семінару, кожна зустріч у Саду відкриває нові аспекти розвитку ко-

ноплярства, стає своєрідним його барометром. Ось як оцінюють підсумки цьогорічного Hemp Fest.

Іларіон ЯРОШЕНКО, доцент кафедри фармації Української військово-медичної академії (м. Київ), кандидат фармацевтичних наук:

— Для мене це шостий приїзд до Саду, тобто я не пропустив жодного фестивалю чи семінару. І щоразу відкриваю для себе щось нове, цікаве, корисне, а головне — потрібне. Цього разу звернув увагу на зростаючу зацікавленість коноплярством представників бізнесу. Ця тенденція, яку потрібно підтримувати і розвивати, вселяє надію. Адже в умовах відбудови саме цей економічний сегмент відіграє надзвичайно важливу роль.

Валентин ТРАЧОВ, президент компанії КТК (м. Одеса):

— Наша компанія спеціалізується на вирощуванні медичного канабісу в закритих приміщеннях. Маємо представництва в Канаді, Північній Македонії, Ізраїлі, Болгарії, інших країнах, плануємо розширити виробництво і посіяти технічні коноплі на 400 гектарах. Це дасть змогу створити понад 200 робочих місць, збільшити відрахування до бюджетів. Семінар допоміг з'ясувати питання, що неодмінно допоможе в подальшій роботі.

Юрій КРОЛЬ, Володимир ЯКИМЧУК, представники Canna Club (м. Луцьк):

— Нещодавно в обласному центрі Волині організували хаб-магазин, у якому покупці можуть придбати товари косметичної групи, харчові продукти, виготовлені з додаванням конопель. Це олія, борошно, насіння, протеїн, креми, парфуми, лаки... Коло їхніх прихильників стає дедалі ширшим. А в Саду впевнилися, що ми на правильному шляху, який варто продовжувати й урізноманітнювати.

Віктор ЛУЦЮК, заступник генерального директора ПрАТ «Володарсько-Волинський льонозавод» (Житомирська область):

— З інститутом співпрацюємо порівняно недавно, однак результативно. Нині відповідно до укладеного контракту закуповуємо насіння сорту «софія», адже плануємо розширити площі під коноплями до тисячі гектарів. Дуже корисний семінар — зустрівся і поспілкувався з десятками колег з різних куточків України.

Ірина ЛАЙКО, завідувачка відділу Інституту луб'яних культур НААН (м. Глухів), доктор сільськогосподарських наук:

— У галузі коноплярства працюю понад 40 років, маю тісні контакти з колегами із Франції, Казахстану, Китаю, Польщі, Литви... Однак семінари в Саду особливі, тут збираються фахівці з усієї України. І цього разу розглянули широкий спектр питань, зокрема про прогалини в державному законодавстві на предмет розмежування медичних і технічних конопель. З великими потугами рухається урядовий законопроект №7457. Однак, як кажуть, крапля камінь точить: колись і Україна матиме законодавчу базу, як у Європі.

Практична частина семінару — на конопляних плантаціях. Про культуру розповідає Віталій Кабанець (посередині)

НЕЗЛАМНІ

Вічна пам'ять і слава героям

(Закінчення.
Початок на стор. 1)

Тероборона тримає рубежі

Серед них архієпископ Харківський та Ізюмський Православної церкви України владика Афанасій, архімандрит Антоній, начальник регіонального управління Сил територіальної оборони «Схід» Герой України Олександр Зугравий, ректор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна Тетяна Кагановська, представники місцевих органів влади та інші.

113 ОБрТрО — кадроване формування Сил територіальної оборони ЗСУ в Харківській області, яке входить до складу Регіонального управління «Схід». У вересні 2022 року, під час контрнаступу ЗСУ, батальйони бригади брали участь у визволенні від російських загарбників десятків населених пунктів Харківщини, зокрема Ізюма та Куп'янська. Під час визволення Ізюма рота розвідки бригади разом з ротою контрдиверсійної боротьби знищила майже 50 російських окупантів і понад 20 взяла в полон. Пізніше бригада успішно виконувала бойові завдання поблизу міст Бахмут і Часів Яр. За участь у бойових діях бригаду відзначено бойовим прапором.

Бій біля Золочева

У Золочівській громаді Богодухівського району вшанували воїнів славетної 93 окремої механізованої бригади «Холод-

У ліцеї №142 Харківської міськради відкрили пам'ятну дошку військовому пілоту Тарасові Редькіну

ний Яр», які на початку повномасштабного вторгнення разом зі співробітниками місцевої поліції зупинили окупантів і не дали їм захопити селище Золочів.

Учасники і свідки пригадують, як 7 березня 2022-го о 9:30 з боку Козачої Лопані в напрямку Золочева рушила колона ворожої техніки, яку в полі зустріли наші захисники. Зав'язався запеклий бій, і бійці 93 бригади за допомогою ПЗРК «Джавелін» підбили кілька одиниць ворожої техніки, зокрема два танки. Після цього російські окупанти зайняли оборону в найближчій лісо-смугі, але й там отримали гідну відсіч.

Це був вирішальний бій, після якого ворог зрозумів, що йому не вдасться захопити Золочів. У тому бою було поранено вісьмох холоднорців, семеро загинуло, серед них старші солдати Вла-

дислав Андреев, Іван Смерека, Ігор Ракітін, Андрій Василейко, Юрій Кобжев, солдати Іван Чічка і Даниїл Суходолов. 24 серпня цього року від тяжких поранень помер ще один учасник того бою капітан поліції Сергій Філоненко.

На місці героїчного бою члени Золочівської громади встановили пам'ятний знак з іменами загиблих, відправили панахиду і провели короткий мітинг. Виступаючи перед присутніми, голова Золочівської громади Віктор Коваленко нагадав, що в перші місяці війни ворог тричі намагався захопити Золочівщину, але щоразу отримував жорстку відсіч. Громада стала єдиною на півночі Харківської області, яку не було окуповано. Очільник громади подякував місцевим сільгоспвиробникам і медикам, які з перших днів війни допомагали бійцям 93 бригади й рятували їхні життя.

На честь полеглих

У Харкові 24 серпня представники міської ради та керівництво ОВА, правоохоронці, працівники ДСНС поклали квіти до меморіалу Захисників України. А напередодні з нагоди Дня Державного прапора і Дня міста Ігор Терехов вручив відзнаки «Почесний громадянин міста Харкова» вісьмом захисникам України. Серед них командувач Сухопутних військ ЗСУ, Герой України генерал-полковник Олександр Сирський, командувач Національної гвардії (з 25 лютого 2022-го по 8 липня 2023 року) Юрій Лебідь, командувач Сил ТрО ЗСУ Ігор Танцюра, начальник Національної академії Національної гвардії України, генерал-лейтенант Сергій Соколовський, начальник Харківського національного університету Повітряних сил імені Івана Кожедуба бригадний генерал Андрій Бережний, командир військової частини А7402 Олег Черкашин, начальник групи внутрішнього контролю командування Сил ТрО ЗСУ, лейтенант Рустам Кривошея, військовий лікар і волонтер Сергій Філіппов.

У гімназії №111 було відкрито меморіальну дошку полеглому Героєві України Станіславу Парталі, який був випускником цього закладу. Лейтенант Станіслав Партала пішов воювати 2014 року, був командиром взводу розвідки. За час служби провів на передовій сотні вдалих операцій та навчив військової справи побратимів. Загинув 2 березня 2022 року поблизу селища Калинівка Донецької області.

Ще одну меморіальну дошку відкрили в гімназії №142 Харківської міської ради. Її присвячено випускникові цього закладу військовому льотчику Тарасові Редькіну (позивний «Тарасик»), який був штурманом авіаційної ескадрильї 204 бригади тактичної авіації Повітряних сил ЗСУ.

Майор Редькін загинув 25 вересня 2022 року в небі над Миколаївщиною. Після виконання бойового завдання його МіГ-29 підбила ворожа ракета неподалік лінії бойового зіткнення. Пілот зумів відвести літак від населеного пункту, але не встиг катапультиватися.

Війна триває. Тисячі харків'ян та жителів області захищають територіальну цілісність і незалежність України. Героїв, що полягли в боях, належно вшановують на всіх рівнях. Наприклад, віднедавна за пропозицією громадськості в Харкові було перейменовано кілька вулиць, які названо іменами захисників: молодшого лейтенанта Дмитра Коцюбайла, лідера «Фрайкору» Георгія Тарасенка, бойового медика Владислава Черних, комбата-нацгвардійця Олега Громадського, молодшого лейтенанта Мирослава Мисли, азовців братів Гипіків. Ще раніше на честь Героїв Харкова в місті перейменовували один з найдовших проспектів московський, а колишній білгородський узвіз тепер називається Героїв-рятувальників. У топонімічній комісії Харківської міської ради є ще пропозиції про перейменування вулиць на честь полеглих героїв російсько-української війни. Вічна їм пам'ять і слава.

«Ваш борщ зі мною на все життя»

ДОПОМОГА. Як волонтери на Закарпатті підтримують наших захисників на передовій

Наталія КОБАЛЬ
для «Урядового кур'єра»

Ірина Світлик родом з Вінниччини, а останні 12 років живе в селі Веряця, яке входить до Королівської громади на Берегівщині (Закарпаття). Учителька історії та правознавства за фахом, вона добре знає, як багато зла століттями заподіявали росіяни українцям. І тому від самого початку широкомасштабної російсько-української війни почала допомагати фронту. Допомагати тим, що як господиня вмів найкраще — готувати для військових їжу.

Жорстокість агресора відчула на собі

«Моя сестра з перших днів війни була в окупації під Києвом. Було дуже важко. Через страждання рідної людини до мене дістав жорстокий вітер війни, — розповідає Ірина Світлик. — Якось мені надійшло повідомлення від жінки із сусіднього села: «Іде машина на передову. Хто може спекти щось, приеднуйтеся!». Останні два роки, перебуваючи у відпустці у зв'язку з доглядом за маленькою дитиною, я пекла торти на замовлення. Звичайно, що підтримала заклики, і ми об'єдналися».

Коли ж партнерка вже не могла пекти, бо перебувала у передпологовому стані, Ірина Світлик взялася організовувати довкола себе інших жінок. Невдовзі тих, хто відправляв різноманітну їжу на фронт, було вже четверо.

Коли Київ визволили, воїни почали відправляти фотозвіти з виноградівською випічкою. Багато хто, побачивши тістечка спочатку в руках господинь, а потім воїнів, зрозуміли, що теж можуть допомогти, долучаючись до справи. Нині півтора десятка жінок із сіл Веряця, Горбки та селища Королівка готують смаколики для фронту. Майже половина з них — пенсіонерки, з яких найстаріший 85 років.

Починали з відправлення випічки, сала й консервів — продуктів, які не зіпсуються в дорозі. Ближче до осені Ірина Світлик пригадала, що їй із сестрою, коли вони були студентками, мама надсилала готову їжу в банках, стерилізованих в автоклаві. Певний час так і робили, хоч не просто пакувати банки в коробки для відправлення. Поступово перейшли на реторт-пакети, переваги яких у тому, що вони не б'ються, їх легко покласти навіть у кишеню.

Тисяча реторт-пакетів коштує майже 7 тисяч гривень. Про їх закупівлю вдавалося вирішити завдяки гре-

Ірина Світлик із села Веряця на Берегівщині разом із жінками понад півтора року готує їжу для військових та відправляє її на фронт

ко-католицькому священникові отцю Володимирові з Міжгірщини. Звернувся він до знайомих далекобійників, і ті взялися щомісяця за власні кошти купувати двох свиней і 2—3 тисячі реторт-пакетів.

«Найважче знаходити продукти. Спочатку ми готували кашу із м'ясом. Тепер готуємо голубці, гурку, борщ, сегадинський гуляш, квасолу з капустою, бограч. За місяць використовуємо 500—600 кілограмів капусти, — розповідала пані Ірина. — Удома в нас є бабусина піч, в якій печу книші та хліб. Дівчата печуть різні сухі тістечка: книші, поргониші, гайониші, кіфлики. Мо-

жуть за кілька днів приготувати по 200 кілограмів. І завжди відправляємо підкопчене сало, яке самі готуємо».

Дві третини пересилань доходять до бійців поштою, а третина — через перевірених волонтерів. Важливо, щоб їжа потрапляла до військових, а не опинялася на прилавках магазинів. Загалом за місяць надсилають на фронт півтори-дві тонни їжі. Пані Ірина каже, що можна й більше, але потрібні додаткові робочі руки. «Шукаємо добровільних помічників. Можу допомогти організувати роботу і навчити. Головне — бажання трудитися задля перемоги».

Подяка із фронту

До сільського будинку Ірини Світлик часом навідується ті, кому вона відправляє їжу. Приємною несподіванкою став візит Олексія Любецького. Родом з України, останніми роками жив в Ізраїлі. Із початком війни повернувся на батьківщину, пройшов медичні курси і, змінивши костюм бізнесмена на військову форму та берці, пішов на фронт.

Перші пів року Олексій із побратимами служив у відносно спокійних місцях, а потім відбув у Бахмут. Евакуйовав із поля бою поранених і загиблих. Перебуваючи у триденній відпустці, у бойовому автомобілі примчав до Ірини з Ужгорода.

«Той ваш борщ, яким смакував у підвалах Бахмута, зі мною на все життя, — сказав, вклоняючись пані Ірині. — Це не просто їжа, а рідна, домашня підтримка. Розуміємо, що в тилу за нас непокояться і задля нас люди готові трудитися. Такого десь на болах для орків ніхто ніколи не робив би».

А якось Ірині Світлик зателефонував один військовий і сказав: «Я їм ті голубці й думаю: то ж для мене особисто їх хтось крутив».

Спілкування з військовими — то не лише слова

вдячності, грамоти, подяки чи трофейні подарунки. Нерідко їй виливають душу, ділячись болями від втрат побратимів, розповідями про зруйновані долі, розбомблені міста й села. Відвозила домашню їжу і в шпиталь Ужгорода. Каже, що саме там пережила найбільш чисті хвилини...

Торік у травні соцмережі облетіла новина про сімох розвідників 59 окремої мотопіхотної бригади Збройних сил України, які взяли в полон десятки російських окупантів. Серед тих розвідників був друг дитинства Ірини Світлик. Йому теж не раз і не два надсилали харчові набори. Казав, що вони із хлопцями самі їли борщ і відносили побратимам на першу лінію оборони. Адже фронтове братерство найміцніше.

У сім'ї Світликів разом з пані Іриною надійно тримають тилову оборону всі: її чоловік, його мама і трійко їхніх дітей. Волонтерка каже: «Діти мають знати, хто такі москалі та якою ціною здобувається перемога. До неї треба йти всім разом: воювати на фронті, плести сітки, робити окопні свічки, зварили буржуйки, плести теплі шкарпетки, готувати їжу. У нас немає іншого вибору, крім як боротися і перемогати».

ДОКУМЕНТИ

що діє на підставі _____

(назва, дата і номер документа)

затвердженого _____

(найменування органу)

(далі — співвиконавець), з третьої сторони, відповідно до рішення (розпорядження) від _____ № _____

(найменування організатора конкурсу)

уклали цей договір про таке.

Предмет договору

1. Співвиконавець зобов'язується надавати послугу із збирання та перевезення побутових відходів (далі — послуга) відповідної якості згідно з графіком на території _____

(найменування відповідного населеного пункту чи його частини, визначені об'єктом конкурсу)

та відповідно до правил благоустрою території населеного пункту, затверджених _____

(назва, дата та номер акта про затвердження правил благоустрою)

з урахуванням регіонального та місцевого планів управління відходами, затверджених _____

(назва, дата та номер акта про затвердження)

регіонального та місцевого планів управління відходами)

а замовник та виконавець зобов'язуються виконати обов'язки, передбачені цим договором.

2. Характеристика об'єкта конкурсу:

1) _____

(вид (види) побутових відходів, затверджені органом місцевого самоврядування норми надання

послуги з управління побутовими відходами, обсяг збирання та перевезення побутових відходів)

2) _____

(розміри та межі певної території, на якій здійснюватиметься збирання та перевезення побутових відходів)

3) характеристика об'єктів утворення побутових відходів за джерелами їх утворення:

(багатоквартирні житлові будинки: загальна кількість та їх місцезнаходження, кількість мешканців;

наявність, кількість, місцезнаходження контейнерних майданчиків; наявність, кількість, місцезнаходження, вид, об'єм і належність контейнерів)

(одноквартирні житлові будинки: загальна кількість та їх місцезнаходження, кількість мешканців;

наявність, кількість, місцезнаходження контейнерних майданчиків; наявність, кількість, місцезнаходження, вид, об'єм і належність контейнерів)

(підприємства, установи та організації: загальна кількість, перелік та їх місцезнаходження, кількість, вид, об'єм, місцезнаходження та належність контейнерів)

4) _____

(місцезнаходження об'єктів управління побутовими відходами (об'єкти відновлення та видалення відходів, об'єкти поводження з небезпечними відходами у складі побутових відходів тощо), куди необхідно перевозити відповідний вид побутових відходів згідно з правилами благоустрою населеного пункту, регіональними та місцевими планами управління відходами)

5) _____

(система надання послуги за відповідним видом побутових відходів (безконтейнерна система; контейнерна система; пункт роздільного збирання (зокрема мобільний); за заявкою)

Надання послуги за видами побутових відходів

3. Співвиконавець надає послугу з управління _____ побутовими відходами.

(змішаними, роздільно зібраними, великогабаритними, ремонтними)

4. Послуга надається співвиконавцем за системою (необхідне зазначити у таблиці для кожного виду побутових відходів):

Вид побутових відходів	Контейнерна система	Безконтейнерна система	Пункт роздільного збирання (зокрема мобільний)	За заявкою
1. Змішані відходи				
2. Роздільно зібрані відходи, у тому числі (заповнюється за наявності):	x	x	x	x
паперу, картону				
скла				
пластику				
деревини				
текстилю				
металу				
упаковки				
біовідходи				
відходи зелених насаджень				
відходи електричного та електронного обладнання				
відходи батарей та акумуляторів				
небезпечні відходи у складі побутових				
3. Великогабаритні відходи				
4. Ремонтні відходи				
5. Під час збирання побутових відходів за контейнерною системою використовуються технічно справні контейнери:				

Види побутових відходів	Кількість контейнерів, одиниць	Місткість контейнера, куб. метрів	Власник контейнера
1. Змішані відходи			
2. Роздільно зібрані відходи, у тому числі (заповнюється за наявності):	x	x	x
паперу, картону			
скла			
пластику			
деревини			
текстилю			
металу			
упаковки			
біовідходи			
відходи зелених насаджень			
відходи електричного та електронного обладнання			
відходи батарей та акумуляторів			
небезпечні відходи у складі побутових			
3. Великогабаритні відходи			
4. Ремонтні відходи			
6. Графік та контакти для замовлення перевезення побутових відходів: за контейнерною або безконтейнерною системою, з пунктів роздільного збирання (зокрема мобільного), за заявкою:			

Вид побутових відходів	Графік та час перевезення зібраних побутових відходів	Адреса пункту роздільного збирання (зокрема мобільного)	Контактна інформація для замовлення перевезення побутових відходів за заявкою
1. Змішані відходи	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
2. Роздільно зібрані відходи, у тому числі (заповнюється за наявності):	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)	x	x
паперу, картону	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
скла	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
пластику	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
деревини	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
текстилю	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
металу	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
упаковки	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
біовідходи	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
відходи зелених насаджень	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
відходи електричного та електронного обладнання	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
відходи батарей та акумуляторів	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
небезпечні відходи у складі побутових	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
3. Великогабаритні відходи	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
4. Ремонтні відходи	3 _____ до _____ (дні тижня, дні місяця, щодня тощо)		
7. Критеріями якості надання послуги є дотримання графіка збирання та перевезення побутових відходів, дотримання правил надання послуги з управління побутовими відходами та інших вимог законодавства.			

Права та обов'язки замовника, виконавця і співвиконавця

З одержувати достовірну та своєчасну інформацію про послуги, які надаються виконавцем на території, визначеній цим договором;
З вимагати від співвиконавця подання інформації про облік відходів, облік операцій з управління відходами та подання звітності відповідно до Закону України «Про управління відходами»;

4) змінювати обсяг надання послуги за цим договором під час зміни у системі управління побутовими відходами;

5) отримувати від виконавця інформацію про споживачів послуги, що мають пільги, передбачені законодавчими актами для окремих категорій населення, облік стану оплати та заборгованості, претензійно-позовну роботу з боржниками та інформаційні заходи щодо дотримання споживачами вимог нормативних документів у сфері управління побутовими відходами.

9. Замовник зобов'язується:

1) оформляти графік збирання та перевезення побутових відходів, розроблений співвиконавцем відповідно до встановлених вимог;

2) приймати в установленому порядку рішення щодо встановлення чи зміни середньозваженого тарифу на послугу з управління побутовими відходами та тарифів на збирання та перевезення побутових відходів у розмірі не нижче економічно обґрунтованих витрат відповідно до розрахунків, поданих виконавцем та співвиконавцем;

3) затверджувати норми надання послуги з управління побутовими відходами, визначені в установленому порядку;

4) забезпечувати виконавця та співвиконавця інформацією стосовно дії місцевих нормативно-правових актів про відходи, повідомляти про зміни до них;

5) розглядати звернення виконавця та співвиконавця з приводу надання послуги та виконання умов цього договору;

6) здійснювати відповідно до законодавства самоврядний контроль щодо порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів.

10. Виконавець має право:

1) вимагати від співвиконавця подання інформації про облік відходів, облік операцій з управління відходами та подання звітності відповідно до Закону України «Про управління відходами»;

2) подавати замовнику розрахунок щодо зміни середньозваженого тарифу у встановленому порядку;

3) брати участь у розробленні норм надання послуги;

4) вносити пропозиції замовнику щодо функціонування системи управління побутовими відходами;

5) звертатись до замовника щодо здійснення ним самоврядного контролю в частині порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів.

11. Виконавець зобов'язується:

1) забезпечувати функціонування системи управління побутовими відходами;

2) укладати за дорученням органу місцевого самоврядування договори із суб'єктами господарювання на виконання окремих операцій з управління побутовими відходами;

3) укладати договори із споживачами про надання послуги з управління побутовими відходами;

4) створювати єдину інформаційну базу споживачів для здійснення нарахувань за надану послугу з управління побутовими відходами, обліку статусу оплати та заборгованості;

5) проводити претензійно-позовну роботу з боржниками та інформаційні заходи щодо дотримання споживачами вимог нормативних документів у сфері управління побутовими відходами;

6) проводити розрахунок середньозваженого тарифу і подавати його у встановленому порядку до органу місцевого самоврядування;

7) оплатити в установлений договором строк надані співвиконавцем послуги.

12. Співвиконавець має право:

1) подавати замовнику розрахунки економічно обґрунтованих витрат на збирання та перевезення побутових відходів для подальшого встановлення чи зміни тарифів на збирання та перевезення побутових відходів, зокрема у разі зміни обсягу надання послуги за цим договором під час зміни у системі управління побутовими відходами;

2) розробити норми надання послуги та подати їх на затвердження замовнику;

3) повідомляти замовнику про неналежний стан проїзної частини автомобільних доріг чи вулиць, рух якими пов'язаний з виконанням договору;

4) подавати замовнику пропозиції щодо зміни схем руху та режиму роботи транспортних засобів спеціального призначення на наявних маршрутах;

5) вносити пропозиції замовнику щодо функціонування системи управління побутовими відходами;

6) звертатись до замовника щодо здійснення ним самоврядного контролю в частині порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів.

13. Співвиконавець зобов'язується:

1) інформувати виконавця про намір зміни тарифів на збирання та перевезення побутових відходів;

2) надавати послуги відповідно до вимог законодавства про відходи, санітарних норм і правил, правил надання послуги з управління побутовими відходами, умов цього договору, місцевих нормативно-правових актів замовника та погодженого замовником графіка надання послуги;

3) розробити графік збирання та перевезення побутових відходів та погодити його із замовником;

4) утримувати та випускати на маршрут спеціально обладнані транспортні засоби у належному технічному і санітарному стані;

5) забезпечувати допуск до надання послуги працівників, що пройшли медичний огляд у встановленому порядку, та дотримання ними вимог законодавства про дорожній рух;

6) здійснювати надання послуги за зверненням замовника у разі проведення публічних заходів;

7) подавати замовнику та виконавцю інформацію про облік відходів, облік операцій з управління відходами та подання звітності відповідно до Закону України «Про управління відходами».

Ціна та порядок оплати послуги

14. Згідно з рішенням _____
від _____ 20_ р. № _____ (назва органу місцевого самоврядування)
тарифи становлять: _____

Вид побутових відходів	Тариф на збирання за видами побутових відходів, гривень за 1 куб. метр чи гривень за 1 тону	Тариф на перевезення за видами побутових відходів, гривень за 1 куб. метр чи гривень за 1 тону
1. Змішані відходи 2. Роздільно зібрані відходи, у тому числі (заповнюється за наявності): паперу, картону скла пластику деревини текстилю металу упаковки біовідходи відходи зелених насаджень відходи електричного та електронного обладнання відходи батарей та акумуляторів небезпечні відходи у складі побутових 3. Великогабаритні відходи 4. Ремонтні відходи	x	x
15. Розрахунковим періодом є календарний місяць. 16. У разі застосування щомісячної системи оплати послуги виконавець здійснює співвиконавцю оплату за цим договором не пізніше 25 числа місяця, що настає за розрахунковим, що є граничним строком внесення плати за надані послуги. Відповідальність сторін за порушення договору 17. За невиконання або неналежне виконання умов цього договору сторони несуть відповідальність згідно із законодавством. Порядок і умови внесення грошей до договору 18. Внесення змін до цього договору здійснюється шляхом укладення сторонами додаткової угоди, якщо інше не передбачено договором. 19. У разі зміни тарифів протягом строку дії договору нові тарифи застосовуються з моменту їх введення в дію без внесення додаткових змін до договору.		
Форс-мажорні обставини		
20. Сторони звільняються від відповідальності за невиконання або часткове невиконання зобов'язань за цим договором, якщо це невиконання є наслідком форс-мажорних обставин. 21. Форс-мажорними обставинами є надзвичайні та невідворотні обставини, які виникли в результаті не передбачених сторонами подій, що об'єктивно унеможливили виконання зобов'язань, передбачених умовами договору, обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами, зокрема пожежі, землетруси, повені, суви, вибухи, війна або військові дії, страйк, блокада. Доказом настання форс-мажорних обставин є документ Торгово-промислової палати або іншого компетентного органу. Строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання _____ 22. Договір набирає чинності з дати його укладення та діє до _____. Договір може бути достроково розірвано за згодою сторін. 23. У разі недотримання графіка збирання та перевезення побутових відходів (за винятком наслідків форс-мажорних обставин), погодженого з органом місцевого самоврядування, невиконання вимог законодавства про відходи, санітарних норм і правил, правил надання послуги з управління побутовими відходами, місцевих нормативно-правових актів замовника договір може бути достроково розірвано у судовому порядку. 24. Дія договору припиняється у разі, коли: закінчився строк, на який його укладено; виконавець протягом п'яти робочих днів з моменту набрання чинності цим договором не розпочав надавати послуги на всіх об'єктах утворення побутових відходів, зазначених у пункті 4 цього договору. Дія договору припиняється також в інших випадках, передбачених законом.		
Прикінцеві положення		
25. Спори та розбіжності за договором між сторонами, якщо вони не будуть узгоджені шляхом переговорів між сторонами, вирішуються в судовому порядку. 26. Цей договір складений у трьох примірниках, які мають однакову юридичну силу. Один примірник зберігається у замовника, другий — у виконавця, третій — у співвиконавця.		
Реквізити і підписи сторін		
Замовник _____ (найменування організатора конкурсу)	Виконавець _____ (найменування суб'єкта господарювання)	Співвиконавець _____ (найменування суб'єкта господарювання)
(ідентифікаційний код юридичної особи згідно з ЄДРПОУ)	(ідентифікаційний код юридичної особи згідно з ЄДРПОУ)	(ідентифікаційний код юридичної особи згідно з ЄДРПОУ або реєстраційний номер облікової картки платника податків для фізичних осіб — підприємств*)
місцезнаходження _____	місцезнаходження _____	місцезнаходження _____
номер телефону _____	поточний рахунок _____ у _____	поточний рахунок _____ у _____
офіційний веб-сайт _____	МФО _____ номер телефону _____ офіційний веб-сайт _____	МФО _____ номер телефону _____ офіційний веб-сайт _____
_____	_____	_____
(найменування посади)	(найменування посади)	(найменування посади)
(підпис) (прізвище, ім'я та по батькові (за наявності))	(підпис) (прізвище, ім'я та по батькові (за наявності))	(підпис) (прізвище, ім'я та по батькові (за наявності))

* Для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті, зазначаються серія та номер паспорта.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів України
від 25 вересня 2023 р. № 918

ПЕРЕЛІК
постанов Кабінету Міністрів України, що втратили чинність
1. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. № 1173 «Питання надання послуг з вивезення побутових відходів» (Офіційний вісник України, 2011 р., № 89, ст. 3238).
2. Пункт 3 змін, що вносяться до постанов Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Ка

